

**Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu**

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Ludvíka Davida, soudkyně Kateřiny Šimáčkové a soudkyně zpravodajky Milady Tomkové o ústavní stížnosti společnosti **České dráhy, a. s.**, sídlem Nábřeží L. Svobody 1222, Praha 1, zastoupené JUDr. Karlem Muzikářem, LL. M., advokátem, sídlem Křižovnické nám. 193/2, Praha 1, proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2019 č. j. 23 Cdo 1743/2017-176 a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 10. 2016 č. j. 51 Co 305/2016-124, za účasti **Nejvyššího soudu** a **Městského soudu v Praze**, jako účastníků řízení, a společnosti **Škoda Transportation, a. s.**, sídlem Emila Škody 2922/1, Jižní Předměstí, Plzeň, zastoupené Mgr. Radkem Pokorným, advokátem, sídlem Klimentská 46, Praha 1, jako vedlejší účastnice řízení, takto:

I. Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2019 č. j 23 Cdo 1743/2017-176 bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2019 č. j 23 Cdo 1743/2017-176 se ruší.

III. Ve zbývajících částech se ústavní stížnost odmítá.

O d ů v o d n ě n í:

I.

Vymezení věci

1. Posuzovanou ústavní stížností se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí, neboť se domnívá, že jimi došlo k porušení jejího práva zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Jak vyplynulo z ústavní stížnosti a vyžádaného spisu Obvodního soudu pro Prahu 1 sp. zn. 65 C 185/2015, stěžovatelka byla účastníkem rozhodčího řízení sp. zn. Rsp 1327/12 vedeného před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Protistranou byla Škoda Transportation, a. s. (vedlejší účastnice řízení před Ústavním soudem). V průběhu rozhodčího řízení stěžovatelka vznesla námitku podjatosti rozhodce, které nebylo rozhodčím soudem vyhověno. Následně proto podala žalobu dle § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení.

3. V průběhu řízení o žalobě vydal rozhodčí soud rozhodčí nález, který stěžovatelka napadla žalobou dle § 31 zákona o rozhodčím řízení. Obvodní soud pro Prahu 1 proto přerušil řízení o žalobě na vyloučení rozhodce až do rozhodnutí o žalobě na zrušení rozhodčího nálezu s odůvodněním, že jedním z důvodů žaloby na zrušení rozhodčího

nálezu je i podjatost rozhodce. Ústavní stížností napadeným usnesením Městský soud v Praze rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1 o přerušení řízení zrušil a řízení o žalobě na vyloučení rozhodce zastavil. Podle odvolacího soudu není dána pravomoc obecných soudů k rozhodnutí o vyloučení rozhodce za situace, kdy rozhodčí soud má vnitřní pravidla pro postup při podání námítky podjatosti a strany se dohodly, že tímto postupem nahradí postup dle § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení. Stěžovatelčino dovolání proti usnesení městského soudu Nejvyšší soud ústavní stížností napadeným usnesením odmítl.

4. Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítá, že se rozhodčí doložkou nevzdala záruk na nestrannost a nezávislost rozhodčího soudu. Ustanovení § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení je nadto podle jejího názoru kogentní s tím, že strany se sice mohou dohodnout na postupu pro vyloučení rozhodce, avšak taková dohoda nezbavuje kteroukoliv ze stran práva obrátit se v dané věci na nezávislý soud. Výklad obecných soudů stěžovatelka považuje nejen za rozporný s jazykovým zněním zákona, ale i za ústavně nekonformní, neboť má údajně za následek, že vnitřní pravidla rozhodčího soudu mají přednost před zákonem a mohou derogovat zákonem garantované právo účastníků řízení na to, aby podjatost rozhodce byla posouzena soudem.

5. Bez ohledu na uvedené stěžovatelka dodává, že uzavřením rozhodčí doložky se soudního přezkumu nestrannosti soudce nevzdala. V souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva totiž musí být vzdání se některých záruk spravedlivého procesu jednoznačné. Požadavek jednoznačnosti údajně nebyl naplněn, přičemž stěžovatelka se svého práva nemohla vzdát pouze implicitně tím, že uzavřela rozhodčí doložku. Uvedené podle stěžovatelky platí tím spíše za situace, kdy relevantní znění rozhodčího řádu sice obecně upravuje postup pro vyloučení rozhodce, ale neplyne z něj, že by byl vyloučen postup podle věty druhé § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení. Dle stěžovatelky se ostatně zmiňované ustanovení zjevně netýká dohod, kterými se strany obecně podřizují řádu určitého rozhodčího soudu, který obsahuje pravidla pro vyloučení rozhodce, tedy ani rozhodčí doložky. Dané ustanovení údajně dopadá výhradně na situace, kdy již vyšly najevo okolnosti relevantní pro vyloučení rozhodce, který se funkce rozhodce nevzdal. V takovém případě mají strany dle stěžovatelky možnost dohodnout se na postupu vedoucímu k možnému vyloučení rozhodce.

6. Stěžovatelka dodává, že jí soudy odpírají nejen ochranu prostřednictvím žaloby dle § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení, ale i prostřednictvím žaloby dle § 31 téhož zákona, neboť Nejvyšší soud ve své judikatuře vyloučil, aby podjatost rozhodce byla důvodem ke zrušení rozhodčího nálezu. Tomu údajně odpovídá i rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 21 Cm 32/2018 ze dne 20. 3. 2019 (vydaný ve věci žaloby stěžovatelky na zrušení předmětného rozhodčího nálezu). Stěžovatelka poukazuje na to, že Nejvyšší soud dezinterpretoval literaturu, na kterou v napadeném usnesení poukázal, neboť ta vycházela právě z toho, že podjatost rozhodce je uplatnitelná i v žalobě dle § 31 zákona o rozhodčím řízení.

7. Výklad soudů podle stěžovatelky znemožňuje jakoukoli ochranu účastníků rozhodčího řízení proti vadným rozhodčím nálezům postrádajícím i základní atribut spravedlivého projednání věci, jaký nestrannost rozhodce představuje.

II.

Průběh řízení před Ústavním soudem

8. Ústavní soud vyzval účastníky a vedlejší účastníci řízení k vyjádření k ústavní stížnosti.

9. Městský soud v Praze se k ústavní stížnosti nevyjádřil.

10. Nejvyšší soud odkázal na své rozhodnutí a vyjádřil přesvědčení, že ústavně zaručená práva stěžovatelky neporušil.

11. Vedlejší účastnice řízení předně zdůraznila, že napadená rozhodnutí se týkají výhradně řízení o žalobě na vyloučení rozhodce dle § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení, Ústavní soud by se tak neměl vyjadřovat k tomu, v čem lze spatřovat důvod pro zrušení rozhodčího nálezu dle § 31 zákona o rozhodčím řízení.

12. Vedlejší účastnice dále poukázala na usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2266/09 ze dne 22. 10. 2009, podle kterého nelze za situace, kdy o námitce podjatosti rozhodce v rozhodčím řízení rozhodl orgán rozhodčího soudu, relevantně namítat, že zde nebylo žádné adekvátní ochrany. V rozhodčím řízení sp. zn. Rsp 1327/12 rozhodovalo o námitce podjatosti předsednictvo rozhodčího soudu. Šlo podle vedlejší účastnice o orgán k tomu povolaný dohodou stran, které se domluvily na použití pravidel rozhodčího soudu, v nichž byl upraven i postup při vyloučení rozhodce. Podle vedlejší účastnice stěžovatelka nebyla připravena o možnost namítat podjatost rozhodce, tuto možnost měla a využila ji, což mohlo vést ke sledovanému cíli, tedy k odvolání rozhodce příslušným orgánem, pouze tím orgánem nebyl obecný soud.

13. Vedlejší účastnice nesouhlasí s výkladem § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení, jak ho prezentuje stěžovatelka. Podle vedlejší účastnice nejde o ustanovení kogentní, nýbrž o ustanovení, od něž se strany mohou odchýlit, což má odpovídat jeho jazykovému znění i principům ovládajícím rozhodčí řízení. V každém případě vedlejší účastnice považuje předmětnou otázku za podústavní, do níž by Ústavní soud neměl zasahovat.

14. Konečně, vedlejší účastnice poznamenává, že úspěch ústavní stížnosti by nemohl mít vliv na výsledek řízení, jelikož rozhodčí řízení již bylo skončeno, čímž údajně odpadl předmět stěžovatelčiny žaloby dle § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení.

15. Vyjádření účastníka a vedlejší účastnice řízení byla stěžovatelce zaslána k replice, v níž stěžovatelka odmítla argumentaci, že by se Ústavní soud neměl zabývat výkladem § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení. Mnohá ústavní práva působí skrze normy podústavní síly a v daném kontextu stěžovatelka Ústavní soud žádá, aby posoudil, že výkladem a aplikací zákona ze strany obecných soudů došlo k porušení ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces. Takové posouzení podle stěžovatelky odpovídá roli a pravomoci Ústavního soudu.

16. Stěžovatelka nesouhlasí s názorem vedlejší účastnice, že by měl Ústavní soud posuzovat věc izolovaně bez zohlednění toho, zda stěžovatelka má možnost namítat podjatost rozhodce jako důvod pro zrušení rozhodčího nálezu. Stěžovatelka nesouhlasí ani s tím, že by vyhovění ústavní stížnosti nemělo reálné dopady, neboť pokud by se potvrdilo, že stěžovatelka byla oprávněna podat žalobu na vyloučení rozhodce, mělo by to zásadní dopady též do probíhajícího řízení o zrušení rozhodčího nálezu. Skutečnost, že rozhodčí soud nevyčkal na výsledek řízení o žalobě na vyloučení rozhodce a přistoupil k

vydání rozhodčího nálezu, by dle stěžovatelky znamenala naplnění zrušovacího důvodu ve smyslu § 31 písm. e) zákona o rozhodčím řízení.

17. Vedlejší účastnice řízení následně (bez výzvy Ústavního soudu) zaslala svou reakci na repliku stěžovatelky. V ní mimo jiné poukazuje na to, že dle rozhodčího řádu rozhodčího soudu se námitkou podjatosti má výlučně zabývat předsednictvo rozhodčího soudu. Již ze slova „výlučně“ je podle vedlejší účastnice zřejmé, že soudy byly z rozhodování o podjatosti vyloučeny stranami explicitně.

18. I vyjádření vedlejší účastnice bylo zasláno stěžovatelce na vědomí. Stěžovatelka na nové vyjádření zareagovala přípisem, v němž odkázala na svoji předchozí argumentaci, podle níž je § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení kogentní povahy a nemůže být měněno interním předpisem rozhodčího soudu, přičemž stěžovatelka zopakovala, že se práva na podání žaloby k soudu nevzdala a rozhodně tak neučinila „jednoznačně“, jak vyžaduje judikatura Evropského soudu pro lidská práva

19. Pro úplnost Ústavní soud dodává, že stěžovatelka a vedlejší účastnice vedly v rámci svých písemných podání také obsáhlou polemiku nad tím, jak se k problematice staví odborná literatura a Evropský soud pro lidská práva. Pro stručnost zde tuto polemiku Ústavní soud nepopisoval.

III.

Procesní předpoklady řízení o ústavní stížnosti

20. Ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, jež byla účastnicí řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s požadavky § 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu a ústavní stížnost je – v rozsahu, jímž je napadáno usnesení Nejvyššího soudu – přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu *a contrario*).

21. Ve vztahu k přípustnosti ústavní stížnosti musel Ústavní soud posoudit význam toho, že mezi stěžovatelkou a vedlejší účastnicí řízení probíhá před obecnými soudy řízení o žalobě dle § 31 zákona o rozhodčím řízení. Pokud by dané řízení nepochybně poskytovalo možnost domoci se zrušení rozhodčího nálezu pro namítanou podjatost rozhodce, představovala by nyní napadená rozhodnutí toliko rozhodnutí dílčí povahy a stěžovatelka by nadále měla k dispozici prostředky ochrany práv v rámci řízení o žalobě na zrušení rozhodčího nálezu.

22. Nejvyšší soud nicméně v některých rozhodnutích vyloučil podjatost rozhodců coby zákonný důvod pro zrušení rozhodčího nálezu (např. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 3344/2018 ze dne 24. 10. 2018; viz k tomu i usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 258/19 ze dne 13. 9. 2019). Aniž by Ústavní soud zaujímal jakýkoli názor ohledně ústavní konformity tohoto výkladu (či dokonce jeho správnosti) a aniž by tím předurčoval, že právě tento názor musí převážet i v rámci řízení o stěžovatelčině žalobě na zrušení rozhodčího nálezu, vedla existence tohoto výkladu Ústavní soud k závěru o přípustnosti ústavní stížnosti mířící proti rozhodnutím soudů o námitce dle § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení (srov. i usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2109/11 ze dne 20. 3. 2012).

23. Ústavní soud rozhodl podle § 44 zákona o Ústavním soudu bez nařízení ústního jednání, neboť od něj nemohl očekávat další objasnění věci.

IV.

Vlastní posouzení

24. Ústavní stížnost je – v části, kterou je napadáno usnesení Nejvyššího soudu č. j. 23 Cdo 1743/2017-176 ze dne 27. 2. 2019 – důvodná.

25. Stěžovatelka v ústavní stížnosti i dalších svých podáních v řízení před Ústavním soudem přednesla poměrně obsáhlou argumentaci ohledně výkladu § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení. Vedlejší účastnice na tuto argumentaci v rámci svých reakcí navázala, zároveň však dodávala, že jde primárně o výklad podústavního práva, do něhož by Ústavní soud neměl zasahovat. S tímto názorem se lze v obecné rovině ztotožnit. Judikatura Ústavního soudu skutečně dlouhodobě staví na tom, že výklad podústavních předpisů je zásadně věcí obecných soudů. Ústavní soud do této činnosti zasahuje tehdy, je-li výklad zastávaný obecnými soudy „extrémní“ (tedy typicky z hlediska běžných výkladových metod zcela zjevně neudržitelný), případně pokud vede k protiústavním důsledkům (v tu chvíli může Ústavní soud přistoupit k ústavně konformnímu výkladu, je-li možný, nebo předmětné zákonné ustanovení jako protiústavní zrušit).

26. Právě uvedené ovšem předpokládá, že se obecné soudy budou výkladem podústavních předpisů odpovídajícím způsobem zabývat. Již soudy prvního a druhého stupně by měly srozumitelně vyložit své závěry a patřičně reagovat na argumenty účastníků řízení. V rámci řízení o dovolání následně Nejvyšší soud řeší dovolatelem vznesené právní otázky s tím, že míra odůvodnění jeho rozhodnutí se – s výjimkou dovolání zjevně bezdůvodných, o které však v nyní posuzované věci podle napadeného usnesení Nejvyššího soudu nešlo – liší v závislosti na tom, zda již předmětná otázka byla Nejvyšším soudem v minulosti vyřešena, či nikoli (srov. § 243f odst. 3 ve spojení s § 243c, § 243d, §243e a § 237 občanského soudního řádu). V zásadě tak platí, že každá Nejvyššímu soudu nikoli zjevně bezdůvodně předložená otázka by měla být Nejvyšším soudem minimálně jednou důkladně vypořádána s tím, že poté by již Nejvyšší soud mohl zásadně volit postup dle § 243f odst. 3 občanského soudního řádu a rozhodnutí odůvodňovat jen stručně. Tím Nejvyšší soud zajišťuje plnění své funkce sjednocovatele judikatury a zároveň umožňuje účastníkům řízení seznámit se s důvody, pro které byla jejich věc rozhodnuta tak, jak byla rozhodnuta.

27. V nyní posuzované věci však Nejvyšší soud na svou úlohu přesvědčivě vyložit podústavní právo v podstatě rezignoval, čímž těžiště argumentace účastníků přenesl na řízení před Ústavním soudem, který tak je staven do pozice, jež mu nepřísluší.

28. Stěžovatelka v dovolání vznesla právní otázku, zda má věta druhá § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení kogentní, či dispozitivní povahu. Uvedla, že se Nejvyšší soud sice k této otázce vyjádřil v usnesení č. j. 23 Cdo 3022/2016-235 ze dne 5. 12. 2016 (v němž dané ustanovení označil za dispozitivní), učinil tak ovšem jen jako *obiter dictum* a bez podrobnější argumentace. Stěžovatelka posléze předložila vlastní argumentaci, proč považuje dané ustanovení za kogentní. Nejvyšší soud dovolání odmítl jako nepřipustné, neboť napadené rozhodnutí městského soudu odpovídá výše citovanému usnesení Nejvyššího soudu, od něhož není důvod se odchýlit. Nejvyšší soud dodal, že tento výklad odpovídá názoru prof. Bělohlávka i názoru vyjádřenému v usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2266/09 ze dne 22. 10. 2009.

29. Takové odůvodnění se může na první pohled jevit dostačující a odpovídající § 243f odst. 3 občanského soudního řádu, který umožňuje pouze stručné odůvodnění rozhodnutí, jímž je dovolání odmítáno pro nepřipustnost. Ústavní soud koneckonců již v minulosti

konstatoval, že způsob vypořádání argumentů dovolatele Nejvyšším soudem odkazem na judikaturu považuje za zásadně dostatečný (usnesení sp. zn. I. ÚS 929/18 ze dne 24. 4. 2018). Jak Ústavní soud uvedl, odkaz na rozhodnutí Nejvyššího soudu, která určitou otázku řeší, obvykle představuje klíčový argument a není nutné, aby Nejvyšší soud „dokola objevoval Ameriku“ a opakovaně podroboval totožnou právní otázku detailnímu přezkumu.

30. Jak už ovšem bylo řečeno, § 243f odst. 3 občanského soudního řádu předpokládá (krom případů, kdy je dovolání nepřipustné ze zákona či je zjevně bezdůvodné), že se posuzovanou právní otázkou Nejvyšší soud v minulosti již plně meritorně zabýval. Proto již není potřeba nové rozhodnutí podrobně odůvodňovat a v zásadě postačí odkaz na předchozí judikaturu. V nynější věci ale dřívější rozhodnutí, které by přesvědčivě a v odpovídajícím rozsahu vyložilo druhou větu § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení, neexistuje.

31. Usnesení Nejvyššího soudu č. j. 23 Cdo 3022/2016-235 ze dne 5. 12. 2016 (na které Nejvyšší soud v nyní napadeném usnesení odkázel) totiž neobsahuje žádný výklad předmětného ustanovení. Nejvyšší soud v usnesení sice uvedl, že ustanovení je dispozitivní, ovšem bez jakékoli argumentace. Ostatně, v tehdejší věci šlo primárně o to, zda lze podjatost soudce namítat jako důvod pro zrušení rozhodčího nálezu dle § 31 zákona o rozhodčím řízení. Nejvyšší soud tehdy dovolání odmítl jako nepřipustné, neboť napadené rozhodnutí odvolacího soudu neřešilo otázku, „*kteřá by v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu doposud nebyla řešena*“. Tento závěr Nejvyšší soud vyslovil, ačkoli ve vztahu k § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení neuvedl judikaturu vůbec žádnou. To potvrzuje, že nešlo o otázku pro věc určující, a tedy že ani nejde o otázku, kterou již lze považovat za Nejvyšším soudem v pravém slova smyslu „vyřešenou“. Proč je totiž podle názoru Nejvyššího soudu § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení dispozitivní, to nikterak z jeho usnesení č. j. 23 Cdo 3022/2016-235 dovodit nelze.

32. S ohledem na právě uvedené se v nyní napadeném usnesení Nejvyššího soudu se stručným odůvodněním ve smyslu § 243f odst. 3 občanského soudního řádu spokojit nelze. Je pravda, že Nejvyšší soud odkázel na literaturu a usnesení Ústavního soudu jako vysvětlení, proč neshledává důvod se od svého dříve vysloveného názoru odchýlit. Zde je však potřeba uvést, že podústavní předpisy závazně interpretuje primárně soud. Soud má za užití tradičních interpretačních metod právních textů vyslovit a odůvodnit určitý právní závěr, který posléze může argumentačně posílit odkazem na názory vyslovené v literatuře. Samotný názor určitého autora však nemůže bez dalšího postačovat. To platí tím spíše za situace, kdy dotyčný autor vychází z toho, že podjatost rozhodce lze uplatnit jako důvod pro zrušení rozhodčího nálezu. Bez doplňující argumentace (vysvětlující např., proč uplatnitelnost této námítky v žalobě na zrušení rozhodčího nálezu není z hlediska aplikovatelnosti názorů autora na povahu § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení relevantní) tak odkaz na daného autora působí poněkud vytrženě z kontextu.

33. Obdobné platí i pro usnesení Ústavního soudu. Bylo už ostatně konstatováno, že Ústavnímu soudu zásadně nepřísluší výklad podústavních předpisů. Jeho rozhodnutí jsou v tomto ohledu relevantní zejména tedy, pokud Ústavní soud předkládá ústavně konformní výklad zákona. Učiní-li tak nálezem, jsou jím všechny orgány vázány (čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky) a odkaz na takový nález má samozřejmě zásadní váhu, jelikož z něj plyne, že opačný výklad by byl protiústavní. Usnesení, kterými Ústavní soud odmítá ústavní stížnosti pro zjevnou neopodstatněnost, naopak mají z argumentačního hlediska význam toliko podpůrný. Nejvyšší soud odkazem na takové usnesení může

v zásadě pouze poukázat na to, že jím předložený výklad není dle názoru Ústavního soudu protiústavní. Usnesení Ústavního soudu však obvykle nic neříká o tom, zda je výklad zákona obsažený v napadených rozhodnutích obecných soudů věcně správný (či že by jiný výklad byl protiústavní).

34. Usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2266/09 (jímž došlo k odmítnutí ústavní stížnosti pro zjevnou neopodstatněnost), jak je citováno v nyní napadeném usnesení Nejvyššího soudu, je toho příkladem. Ústavní soud v něm konstatoval, že „*lze mít za ... přiměřené (dostačující), že o stěžovatelově námitce v rozhodčím řízení (a to opakovaně) rozhodl příslušný orgán rozhodčího soudu, neboť tím nelze relevantně namítat, že zde nebylo žádné adekvátní (procesní) ochrany*“. Tento názor Ústavního soudu může sloužit pouze jako podpůrný argument za situace, kdy by Nejvyšší soud po řádné interpretaci zákona dospěl k závěru o dispozitivnosti věty druhé § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení. V tu chvíli by mohl Nejvyšší soud poukázat na usnesení Ústavního soudu a dodat, že Ústavní soud neshledává takový výklad protiústavním. Jako primární a vedle citace literatury jediný argument pro výklad podústavního práva však usnesení Ústavního soudu stačit nemůže. To, že Ústavní soud považuje přezkum námítky podjatosti orgánem rozhodčího soudu za dostačující, nevypovídá nic o tom, zda takový přezkum považuje za dostačující i zákonodárce, resp. zákon. Tuto otázku musí za dostatečného odůvodnění zodpovědět Nejvyšší soud jakožto vrcholný soudní orgán ve věcech patřících do pravomoci soudů (čl. 92 Ústavy).

35. Postup Nejvyššího soudu vedl k porušení stěžovatelčina práva na soudní ochranu, neboť stěžovatelka vznesla *prima facie* nikoli nevýznamné argumenty, které zůstaly bez odpovědi, jelikož vypořádány zcela nebyly ani soudy nižších stupňů. Stěžovatelka mimo jiné poukazovala na strukturu § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení, vysvětlovala, že případný dispozitivní charakter by byl legislativně-technicky vyjádřen odlišně, a snažila se upozornit, že dané ustanovení míří na situace, kdy jsou již důvody podjatosti známy. Z napadeného usnesení Nejvyššího soudu (včetně usnesení, na které Nejvyšší soud odkázal) se stěžovatelka nemohla dozvědět, proč tyto argumenty neobstojí (ačkoli – což je podstatné – zákon předpokládá, že se důvody neopodstatněnosti svých argumentů dozví; viz body 30-31 tohoto nálezu).

36. Ústavní soud netvrdí, že by samotný závěr o dispozitivnosti § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení byl protiústavní či nesprávný. Stejně tak Ústavní soud netvrdí, že dovolání stěžovatelky musí být shledáno přípustným. Ústavní soud sice v bodu 31 tohoto nálezu vyslovil, že povahu § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení nelze považovat za skutečně „vyřešenou“, učinil tak ovšem pouze v kontextu požadavku na řádné odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího soudu. Ústavní soud nemíní zpochybňovat, že přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud (§ 239 občanského soudního řádu). Pro Ústavní soud je podstatné, zda posouzením přípustnosti nejsou obcházeny zákonem předpokládané náležitosti odůvodnění Nejvyššího soudu a ve spojení se stručným odůvodněním soudů nižších stupňů záruky práva zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny. Jinými slovy, v souladu s tímto nálezem by mohlo být i odmítnutí dovolání pro nepřípustnost, pakliže bude odůvodněno způsobem reflektujícím naprosto nedostatečné odůvodnění obsažené v Nejvyšším soudem citované judikatuře vztahující se k řešené otázce.

37. Za dané situace se Ústavní soud nemohl podrobněji zabývat dalšími argumenty stěžovatelky a vedlejší účastnice řízení. Je nyní na Nejvyšším soudu, aby vyložil

podústavní právo s tím, že cesta ústavní stížnosti zůstává všem účastníkům řízení otevřena.

38. Ústavní soud dodává, že se neztotožňuje s argumentem vedlejší účastnice o bezpředmětnosti (a tedy neopodstatněnosti) nyní posuzované ústavní stížnosti údajně způsobené tím, že předmětné rozhodčí řízení již bylo ukončeno. I kdyby se pominula otázka možné náhrady škody, Ústavní soud nepovažuje za jednoznačné či judikaturou již nepochybně vyřešené, že by o podjatosti rozhodce po vydání rozhodčího nálezu nemohlo být rozhodnuto. Ostatně pokud podání žaloby podle § 12 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení automaticky nevede k přerušení rozhodčího řízení a rozhodce ve věci může i při existenci této žaloby rozhodnout, tak za situace, kdy se výše zmíněná judikatura (bod 23 tohoto nálezu) kloní k vyloučení přezkumu podjatosti v rámci žaloby na zrušení rozhodčího nálezu, by bez ohledu na vůli stran mohlo docházet – přijal-li by se výklad vedlejší účastnice – k vyprázdnění zákonem poskytované garance (ať už mající dispozitivní, nebo kogentní povahu) obrátit se s námitkou podjatosti rozhodce na soud.

V.

Závěr

39. Ústavní soud tedy dospěl k závěru, že usnesením Nejvyššího soudu č. j. 23 Cdo 1743/2017-176 ze dne 27. 2. 2019 bylo porušeno stěžovatelčino právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Toto usnesení tak podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil.

40. V části, v níž se stěžovatelka domáhala zrušení usnesení Městského soudu v Praze č. j. 51 Co 305/2016-124 ze dne 6. 10. 2016, byla ústavní stížnost odmítnuta podle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu, jelikož zrušením rozhodnutí Nejvyššího soudu se stěžovatelce otevírá prostor k ochraně práv v rámci řízení před obecnými soudy, v důsledku čehož se její ústavní stížnost stala ve zbývající části nepřijatelnou podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 30. října 2019

Ludvík David
předseda senátu